

Sygn. akt IV Ua 21/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Radaszkiewicz (spr.)
Sędziowie:	SSO Rafał Jerka SSR del. Andrzej Łotowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Iwona Czyżewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 maja 2017 r. w Olsztynie

sprawy z wniosku **Z. G.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o świadczenie rehabilitacyjne

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 lutego 2017 r.

sygn. akt IV U 556/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz wnioskodawcy Z. G. kwotę 282,20 (dwieście osiemdziesiąt dwa złote 20/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

SSO Rafał Jerka SSO Dorota Radaszkiewicz SSR Andrzej Łotowski

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił Z. G. prawa do świadczenia rehabilitacyjnego od dnia 9 stycznia 2016r., albowiem zgodnie z art.18 ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury.

W odwołaniu od powyższej decyzji skarżący podniósł, iż faktycznie w okresie po 9 stycznia 2016r. do 22 czerwca 2016r. pobierał świadczenie rehabilitacyjne przyznane mu decyzją z dnia 24 września 2015r. Świadczenie to stanowiło dla

niego jedyne źródło utrzymania, bowiem dopiero na podstawie decyzji z dnia 17 czerwca 2016r. otrzymał ostatecznie prawo do emerytury.

Wskazał, że w okresie pomiędzy dniem 9 stycznia 2016r. a dniem 17 czerwca 2016r. nie mógł pobierać emerytury, ani też rozwiązać umowy o pracę, ani tym bardziej zrezygnować ze świadczenia rehabilitacyjnego, ponieważ w tym okresie nie funkcjonowała w obrocie prawnym decyzja ZUS przyznająca mu prawo do emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i podtrzymał dotychczasowe stanowisko z uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

Sąd Rejonowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 17 lutego 2017r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 9 stycznia 2016r. do dnia 14 czerwca 2016r. (pkt I) oraz zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 552,20 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na podstawie zebranych dowodów, w tym z dokumentów, z akt rentowych Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny, który nie był sporny i uznał odwołanie Z. G. za uzasadnione. Sporna pomiędzy stronami była jedynie ocena prawna ustalonego stanu faktycznego w kontekście obowiązujących regulacji prawnych.

Sąd I instancji generalnie zważył, iż zgodnie z art. 18 ust. 1 cytowanej ustawy z dnia 25.06.1999r. celem świadczenia rehabilitacyjnego jest zapewnienie osobie niezdolnej do pracy środków do życia po zakończeniu pobierania zasiłku chorobowego z uwagi na niemożność uzyskania innych środków utrzymania np. wynagrodzenia za pracę. Przepisy dotyczące nabycia prawa do emerytury (art. 24 i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) mają zapewnić środki utrzymania dla osoby objętej ryzykiem ubezpieczeniowym związanym z upadkiem sił i przejściem na emeryturę m.in. odwołującemu urodzonemu (...) (jako urodzonemu po 31.12.1948r.). Sąd podkreślił, że celem ustanowienia art. 18 ust. 1 cytowanej ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa jest wykluczenie sytuacji, gdy emeryt będzie korzystał z dwóch świadczeń : jednego związanego z nabyciem prawa do emerytury, a drugiego związanego z niezdolnością do pracy po zakończeniu pobierania zasiłku chorobowego. Jednakże nie zawsze po złożeniu wniosku o emeryturę dochodzi do nałożenia się dwóch uprawnień z ubezpieczenia społecznego, a jeżeli taka sytuacja zaistnieje – to w ocenie Sądu Rejonowego nie ma podstaw do ustalenia braku prawa do świadczenia rehabilitacyjnego. Uznanie poglądu przeciwnego byłoby sprzeczne z ratio legis wymienionych przepisów. Zastosowanie środka prawnego z cytowanego art. 18 ust. 7 byłoby niewspółmierne do zakładanego przez ustawodawcę celu. Ubezpieczony pracownik nie może być pozbawiony prawa do jakiegokolwiek świadczenia, tylko dlatego, że złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury, który nie został rozpatrzony na jego korzyść. W ocenie Sądu Rejonowego sekwencja zdarzeń ustalona w sprawie, a w szczególności to, że ostatecznie prawo do emerytury zostało przyznane odwołującemu na mocy decyzji z dnia 17.06.2016r. nie pozwala podzielić stanowiska organu rentowego, który starał się wykazać, że odwołujący nabył prawo do emerytury już w dniu 9.01.2016r. W ocenie sądu I instancji bezspornym było jedynie to, że w tej dacie ubezpieczony osiągnął wiek 60 lat, przepracował określoną ilość lat, ale nie zostały uznane dowody dokumentujące staż pracy w szczególnych warunkach.

Sąd podkreślił, że w praktyce sądowej najpierw wydawane są przez ZUS decyzje o stwierdzeniu braku prawa do świadczenia, a po ich uprawomocnieniu decyzje o zobowiązaniu do zwrotu świadczenia nienależnie pobranego. Oddalenie odwołania w niniejszej sprawie otworzyłyby drogę do wydania przez ZUS decyzji o zobowiązaniu do zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego za okres, w którym odwołujący nie nabył prawa do emerytury i nie otrzymywał żadnego innego świadczenia.

Te względy mając na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 9 stycznia 2016r. do dnia 14 czerwca 2016r.

W złożonej apelacji pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. (k. 54) zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu naruszenie przepisów prawa materialnego – tj. art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez przyznanie prawa do świadczenia

rehabilitacyjnego za okres od 9.01.2016r. do 14.06.2016r. wbrew przepisom ustawy zasiłkowej, tj. w sytuacji uzyskania przez ubezpieczonego prawa do emerytury.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W ocenie apelującego w przypadku przyznania prawa do emerytury z okresem wstecznym oraz podjęcia wypłaty emerytury dopiero po spełnieniu warunku rozwiązania stosunku pracy, prawo do świadczenia rehabilitacyjnego nie przysługuje od dnia, od którego zostało ustalone prawo do emerytury. Takie rozstrzygnięcie wynika z faktu, iż ubezpieczony jest poinformowany, że prawo do emerytury pozbawia prawa do świadczenia rehabilitacyjnego. O terminie złożenia wniosku o emeryturę decyduje sama osoba zainteresowana, a przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2016r., poz. 887 ze zm.) nie przewidują obowiązku składania wniosku w dacie nabycia uprawnień do tego świadczenia.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje :

Apelacja jest niezasadna, albowiem zaskarżony wyrok odpowiada prawu, choć Sąd Okręgowy jedynie w części podziela uzasadnienie Sądu Rejonowego do tego wyroku – o czym poniżej.

Zgodzić się należy zasadniczo z Sądem I instancji, iż przepisy dotyczące nabycia prawa do emerytury (art. 24 i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) mają generalnie zapewnić środki utrzymania osobie objętej ryzykiem ubezpieczeniowym związanym z upadkiem sił i przejściem na emeryturę m.in. odwołującemu jako urodzonemu po 31.12.1948r. Sąd ten również trafnie podkreślił, że celem ustanowienia art. 18 ust. 1 w związku z art. 18 ust. 7 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa jest wykluczenie sytuacji, gdy emeryt będzie korzystał z dwóch świadczeń : jednego związanego z nabyciem prawa do emerytury, a drugiego związanego z niezdolnością do pracy po zakończeniu pobierania zasiłku chorobowego. Rację ma również Sąd Rejonowy podkreślając, że nie zawsze po złożeniu wniosku o emeryturę dochodzi do nałożenia się dwóch uprawnień z ubezpieczenia społecznego, a jeżeli taka sytuacja zaistnieje – to nie ma podstaw do ustalenia braku prawa do świadczenia rehabilitacyjnego.

Należy dodać do powyższej argumentacji, iż z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Odwołujący nie domagał się bowiem przyznania prawa do dwóch świadczeń z zabezpieczenia społecznego otrzymywanych równocześnie. Nie godził się jedynie z sytuacją rozstrzygniętą zaskarżoną decyzją z dnia 17 sierpnia 2016r. statuującą sytuację nieotrzymywania przez niego żadnego z tych świadczeń, a więc w sytuacji pozbawienia go prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres, gdy nie był jeszcze uprawniony do pobierania emerytury, albowiem początkowo inną decyzją z dnia 25 marca 2016r. odmówiono mu prawa do tego świadczenia (emerytury) po rozpoznaniu jego wniosku z dnia 29.12.2015r.

Pozwany organ rentowy przyjął, iż na podstawie art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury w sytuacji, gdy na mocy decyzji z dnia 17 czerwca 2016r. przyznał skarżącemu emeryturę w kwocie zaliczkowej od 9 stycznia 2016r.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż do czasu wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 17 czerwca 2016r. o przyznaniu prawa do emerytury, ubezpieczony, który był nadal niezdolny do pracy nie miał podstaw do zaprzestania pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, skoro był uprawniony do niego na mocy decyzji wcześniejszej, niż data złożenia wniosku o emeryturę, a jednocześnie otrzymał decyzję odmawiającą mu prawa do emerytury. W okresie od daty złożenia wniosku o emeryturę do daty decyzji o przyznaniu prawa do emerytury w ocenie sądu odwoławczego nie ziszczyły się przesłanki z art. 18 ust. 7 ustawy, a zatem nie było podstaw, aby za okres wskazany zaskarżoną decyzją pozbawiać skarżącego prawa do świadczenia rehabilitacyjnego. Pozostawienie tej decyzji w porządku prawnym skutkowałoby następnie koniecznością zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego już pobranego przez ubezpieczonego, co spowodowałoby taką oto sytuację, że przez okres od 9 stycznia 2016r. do daty wypłaty emerytury skarżący nie

otrzymałby w istocie żadnego świadczenia z zabezpieczenia społecznego, co wydaje się nie było celem omawianego art. 18 ust. 7.

Problemem związanym z interpretacją oraz zgodnością z Konstytucją art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zajmował się Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt P 34/15. W orzeczeniu z dnia 25 kwietnia 2017r. uznał, że art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zakresie, w jakim uniemożliwia przyznanie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego ubezpieczonemu mającemu ustalone decyzją organu rentowego prawo do emerytury, której wypłata została zawieszona z powodu kontynuowania zatrudnienia jest zgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji.

Jednakże stan faktyczny w sprawie poddanej pod osąd Trybunału Konstytucyjnego był odmienny, niż w sprawie niniejszej, albowiem ubezpieczony w tamtej sprawie miał już przyznane prawo do emerytury, a jedynie z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia zawieszono było prawo do jego pobierania, zaś w niniejszej sprawie ubezpieczony początkowo nie uzyskał prawa do emerytury. Uzyskał je dopiero na mocy decyzji z dnia 17 czerwca 2016r., wprawdzie w kwocie zaliczkowej od dnia 9 stycznia 2016r., jednakże pozbawienie go prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres po 9 stycznia 2016r. nie spowodowałoby takiego skutku, iż po dniu 9 stycznia 2017r. otrzymałby on świadczenie emerytalne, bowiem wówczas pozostawał jeszcze w zatrudnieniu. Z kolei rozwiązał stosunek pracy dopiero po dniu kiedy otrzymał decyzję przyznającą emeryturę (decyzja z dnia 17 czerwca 2016r.). Jest to inna sytuacja, niż taka, kiedy ubezpieczony ma już przyznane prawo do emerytury i sam decyduje o tym, że będzie jeszcze pracował i dlatego emerytura jest zawieszona.

Trybunał Konstytucyjny uznał, iż „ osobom mającym ustalone decyzją organu rentowego prawo do emerytury środki utrzymania zapewnia świadczenie emerytalne. Oceny tej nie zmienia fakt zawieszenia pobierania tego świadczenia w związku z kontynuowaniem zatrudnienia. Zawieszenie wypłaty świadczenia nie jest bowiem pozbawieniem uprawnienia do tego świadczenia, a jedynie jego wstrzymaniem, dokonany zgodnie z wolą zainteresowanego. Osoby, które nabyły prawo do emerytury w razie kontynuowania zatrudnienia zachowują to prawo. Mogą w każdej chwili po ustaniu przyczyny zawieszenia wystąpić o wznowienie wypłaty. Stosunkowo długi czas w jakim mogą pobierać zasiłek chorobowy stanowi wystarczającą gwarancję skorzystania z możliwości podjęcia decyzji o wznowieniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego”.

W ocenie Sądu Okręgowego, skoro w stanie faktycznym niniejszej sprawy bez wydania zaskarżonej decyzji nie doszłoby do sytuacji pobrania przez skarżącego równocześnie dwóch świadczeń z zabezpieczenia społecznego, a w okresie wskazanym wyrokiem Sądu Rejonowego niewątpliwie ubezpieczony uprawniony był do pobierania tylko jednego świadczenia (świadczenia rehabilitacyjnego), to zaskarżony wyrok jest prawidłowy, albowiem w innej sytuacji doszłoby do naruszenia konstytucyjnej zasady sprawiedliwości społecznej poprzez naruszenie prawa do zabezpieczenia społecznego oraz przepisu art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten stanowi, iż ustawa stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny.

W komentarzach do tego przepisu prawa wskazuje się, iż należy stwierdzić, że art. 2a ustawy systemowej odnosi równe traktowanie ubezpieczonych w zakresie wszystkich rodzajów ubezpieczeń przewidzianych w ustawie, tj. emerytalnego, rentowego, w razie choroby i macierzyństwa oraz z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Ustawowa zasada równego traktowania wszystkich ubezpieczonych dotyczy wszystkich osób podlegających obowiązkowi przynajmniej jednego ubezpieczenia. Ponieważ podmiotowa podległość poszczególnym rodzajom ubezpieczeń w zakresie ich przymusu, dobrowolności oraz wyłączeń została wyznaczona odmiennie, o równym traktowaniu ubezpieczonych można mówić w sposób uprawniony tylko w odniesieniu do osób podlegających każdemu z tych ubezpieczeń z osobna (B. Wagner, Zasada równego traktowania, B. Wagner, A. Malaka (red.), Ubezpieczenia chorobowe, s. 18).

A zatem w ramach tego samego ubezpieczenia - tu ubezpieczenia w razie choroby i macierzyństwa ubezpieczeni powinni być równo traktowani. W sytuacji ubezpieczonego, skoro zważywszy na sekwencję zdarzeń nie możemy uznać, iż w okresie po 9 stycznia 2016r. do dnia 16 czerwca 2016r. nie był on osobą uprawnioną do pobierania emerytury – to nie można jakoby wstecznie (przyznanie prawa do emerytury nastąpiło na mocy decyzji z dnia 16 czerwca 2016r., ale w kwocie zaliczkowej od 9 stycznia 2016r.) spowodować pozbawienia prawa do świadczenia rehabilitacyjnego, skoro sytuacja ta nie była zależna jedynie od woli ubezpieczonego. Nie jest to bowiem sytuacja równoznaczna z sytuacją będącą kanwą orzeczenia TK, kiedy to ubezpieczony dysponował już decyzją przyznającą prawo do emerytury i sam decydował o terminie zakończenia stosunku pracy w celu umożliwienia wypłaty świadczenia emerytalnego.

Z powyższych względów w ocenie Sądu Okręgowego zaskarżony wyrok odpowiada prawu, dlatego apelacja podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c. (pkt I wyroku Sądu Okręgowego). W pkt II sąd rozstrzygnął o kosztach procesu za instancję odwoławczą zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.) i zasądził od strony, która przegrała sprawę w instancji odwoławczej na rzecz wnioskodawcy zwrot kosztów procesu w łącznej kwocie 282,20 złotych tytułem zwrotu kosztów dojazdu oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych - zgodnie z załączonym przez pełnomocnika ubezpieczonego spisem kosztów (k.85).

SSO Rafał Jerka SSO Dorota Radasziewicz SSR del. Andrzej Łotowski